

Janusz Grzeszczuk

1940–2023

Janusz Grzeszczuk był jedną z najbardziej rozpoznawalnych postaci poznańskiego sportu minionego półwiecza. Najpierw dał się poznać jako doskonały lekkoatleta specjalizujący się w biegach średnich, następnie jako trener, nauczyciel wychowania fizycznego, maratończyk, społecznik, organizator imprez sportowych o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym, a wreszcie animator biegów długodystansowych. To dzięki jego różnorodnym inicjatywom i postawie w ostatniej dekadzie minionego stulecia w Poznaniu pojawiła się moda na aktywny tryb życia, zwłaszcza regularne bieganie. Nie sposób też nie dostrzec inspirującej roli Janusza Grzeszczuka w zakresie organizacji w Poznaniu ulicznych biegów maratońskich, które od lat dzięki wielu tysiącom ich uczestników z kraju i z zagranicy są sportową wizytówką stolicy Wielkopolski.

Janusz Grzeszczuk urodził się 14 lutego 1940 roku w Białymstoku. Po maturze przez dwa lata pracował w Białostockim Przedsiębiorstwie Budownictwa Przemysłowego. W tym czasie przez trzy miesiące był także instruktorem lekkiej atletyki w klubie Jagiellonia Białystok. Jesienią 1959 roku przybył do Poznania i związał się z nim na całe życie. Tu podjął studia w Wyższej Szkole Wychowania Fizycznego, które ukończył w maju 1964 roku. Pracę magisterską zatytułowaną *Zależność szybkości w biegu krótkim od skoczności i siły (na podstawie badań młodzieży męskiej Liceum Ogólnokształcącego im. H. Kołłątaja w Krotoszynie)* napisał pod kierunkiem dr. Karola Hoffmana, wszechstronnego lekkoatlety, olimpijczyka z 1936 roku, wybitnego praktyka i teoretyka wychowania fizycznego i sportu. Na ostatnim roku studiów Janusz Grzeszczuk podjął pracę zawodową w charakterze nauczyciela wychowania fizycznego w Szkole Ćwiczeń przy Studium Nauczycielskim nr 4 w Poznaniu. Następnie przez dwa lata nauczał w zasadniczej szkole zawodowej dla pracujących przy Wojewódzkim Przedsiębiorstwie PKS Oddział II w Poznaniu. Jego uczniowie odnosili sukcesy w zawodach miejskich, wojewódzkich czy też w Ogólnopolskiej Spartakiadzie Związku Zawodowego Transportowców i Drogowców. W czasie dwuletniej służby wojskowej w Warszawie był oficerem wychowania fizycznego i uprawiał wyczynowo lekką atletykę w stołecznej Legii. Jesienią 1968 roku za sprawą swego przyjaciela dr. Tadeusza Sangowskiego – ówczesnego prezesa Klubu Uczelnianego Akademickiego Związku Sportowego Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu – związał się z naszą Uczel-

nią i społecznie przygotowywał jej lekkoatletyczną reprezentację do startu w Mistrzostwach Polski Szkół Wyższych. 1 lutego 1973 roku został zatrudniony na stanowisku nauczyciela w Studium Wychowania Fizycznego i Sportu Wyższej Szkoły Ekonomicznej. W 1975 roku otrzymał awans na wykładowcę, a siedem lat później starszego wykładowcę. 1 maja 1975 roku objął stanowisko zastępcy kierownika Studium Wychowania Fizycznego i Sportu, a od 1 września 1988 roku – kierownika. Tę ostatnią funkcję sprawował aż do momentu przejścia na emeryturę z końcem maja 2005 roku. Na Uczelni pracował jeszcze w wymiarze pół etatu do czerwca 2008 roku. Uchodził za charyzmatycznego nauczyciela wychowania fizycznego kilku pokoleń studentów, które nauczył, jak uprawiać i rozumieć sport.

Sportem zainteresował się już w szkole. Pasjonowała go lekkoatletyka, którą zaczął uprawiać wyczynowo w 1955 roku w Jagiellonii Białystok. W barwach tego klubu dwukrotnie zdobył wicemistrzostwo Polski juniorów w biegu na 800 m. W latach 1958–1966 był reprezentantem Polski w kategorii młodzieżowej i seniorów. Po rozpoczęciu studiów w 1959 roku został zawodnikiem AZS Poznań. W latach 60. należał do najlepszych polskich średniodystansowców. W 1965 roku został mistrzem Polski w biegu na 800 m. Na tym dystansie był także trzykrotnym akademickim mistrzem Polski. Wyczynowe uprawianie sportu zakończył w 1970 roku.

Jeszcze w trakcie kariery sportowej Janusz Grzeszczuk zajął się działalnością szkoleniową. W latach 1963–1975 był trenerem w sekcji lekkiej atletyki AZS Poznań. Wyszkolił całą plejadę doskonałych poznańskich biegaczy. W latach 1964–1973 uczestniczył w szkoleniu centralnym jako trener kadry narodowej grup juniorskich i młodzieżowych specjalizujących się w biegach średnich. Posiadał uprawnienia trenera I klasy. W latach 1974–2011 działał w zarządzie poznańskiego AZS-u. Od 1974 do 1987 roku był wiceprezesem Zarządu Środowiskowego AZS Poznań. W latach 80. zasiadał we władzach centralnych tej organizacji. Jego zadania w środowisku akademickim obejmowały sport wyczynowy ze szczególnym uwzględnieniem lekkiej atletyki oraz upowszechnianie sportu wśród studentów. Różnorodna aktywność trwająca ponad pół wieku sprawiła, że cieszył się powszechnym szacunkiem na macierzystej Uczelni oraz władz uczelnianych i sportowych Poznania i kraju.

Janusz Grzeszczuk startował jako amator w licznych biegach maratońskich w kraju i za granicą. Debiutował w 1979 roku w zorganizowanym po raz pierwszy w Polsce ogólnodostępnym Maratonie Warszawskim. Na swym koncie miał starty w biegach maratońskich na pięciu kontynentach. Ukończył je między innymi w Nowym Jorku, Bostonie, Chicago, Berlinie, Monachium, Barcelonie, Londynie, Atenach, Sydney, Buenos Aires, a także Supermaraton Dwóch Oceanów w Kapsztadzie. Jak sam wspominał w 2000 roku na łamach „Głosu Wielkopolskiego”: „wiele satysfakcji dały mi wspólne starty z najlepszymi maratończykami – Khalidem Khannouchi z Maroka i Teglą Laroupe z Kenii. Obok mnie biegali znani politycy – Joschka Fisher z Niemiec, Robin Cook z Wielkiej Brytanii, Jörg Heidler z Austrii. Mój rekord to trzy maratony w ciągu

10 tygodni w 1997 roku, kolejno w Apeldoorn w Holandii, w Barcelonie i Londynie. Biegałem praktycznie w każdych warunkach atmosferycznych. W najlepszym biegu pokonałem 42 kilometry i 195 metrów w 3 godziny i 15 minut”.

Janusz Grzeszczuk zawsze uważał, że bieganie jest najlepszą formą aktywności fizycznej. Owładnięty tą ideą zaczął ją promować, organizując imprezy biegowe. Najpierw uczelniane dla studentów Akademii Ekonomicznej, później dla poznańskiego środowiska akademickiego, a z czasem krajowego i międzynarodowego. Dzięki jego doświadczeniu i zabiegom w kwietniu 1990 roku odbyły się w Poznaniu VII Akademickie Mistrzostwa Świata w biegach przełajowych. Zakończyły się one pełnym powodzeniem. Kolejnym krokiem w upowszechnianiu biegowych imprez masowych były organizowane przez niego, począwszy od 1992 roku, biegi maratońskie wokół Jeziora Maltańskiego rozgrywane w różnych konkurencjach (sztafeta maratońska i bieg indywidualny). W programie zawodów były także każdorazowo biegi dla młodzieży szkolnej, wyścigi dla osób z niepełnosprawnościami poruszających się na wózkach oraz biegi na łyżworolkach. Na trasach biegów nadmaltańskich pojawiali się najlepsi polscy i zagraniczni długodystansowcy, uczestnicy igrzysk olimpijskich i największych światowych maratonów.

Zainicjowane przez Janusza Grzeszczuka w ostatniej dekadzie minionego stulecia biegi nad Jeziorem Maltańskim były pionierskie na gruncie poznańskim i krajowym. Wpisywały się bardzo wyraziście w żywiłowo rozwijający się wówczas światowy trend dobrze rozumianej mody na bieganie długodystansowe. Moda ta zadomowiła się w stolicy Wielkopolski, czego wyrazem jest organizowany od 2000 roku największy w kraju i jeden z większych w Europie Środkowej uliczny maraton. W 2024 roku w ramach 23. Maratonu Poznańskiego przeprowadzono Akademicki Puchar Polski w Maratonie im. Janusza Grzeszczuka. W ten sposób środowisko akademickie i sportowe wyraziło pamięć o osobie, która dała rzeszom Poznaniaków asumpt do uprawiania biegów.

Za całokształt dokonań zawodowych i społecznych Janusz Grzeszczuk został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz licznymi odznaczeniami i wyróżnieniami resortowymi, sportowymi i regionalnymi, w tym Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Medalem Stulecia Odzyskania Niepodległości, Medalem im. Eugeniusza Piaseckiego oraz Medalem 100-lecia Polskiego Komitetu Olimpijskiego. W 2005 roku otrzymał godność Członka Honorowego AZS, w 2017 roku Marszałek Województwa Wielkopolskiego wyróżnił go nagrodą Sportowa Osobowość Roku, a Prezydent Miasta Poznania tytułem Supersenior Poznańskiego Sportu.

Janusz Grzeszczuk zmarł 27 kwietnia 2023 roku. Spoczął na starym poznańskim cmentarzu przy ul. Bluszczowej. W życiu przyświecały mu słowa wybitnego brytyjskiego lekkoatlety, dwukrotnego złotego medalisty olimpijskiego w biegach średnich Sebastiana Coe: „Sport jest uniwersalnym językiem, który buduje więcej mostów między ludźmi niż cokolwiek innego”.

Ryszard Wryk